

Andrej Makuc

MIŠJE

Ivčevemu očetu smo pomagali spraviti počitniško prikolico iz garaže, zato zdaj za zasluge meljemo prave kele rženega kruha, premazanega z ocvirki. Sedimo na škarpi in puščamo namišljenemu vetru, da nam zvoni z nogami. Polna usta imamo, zato molčimo in med grizenjem razmišljamo, na katero pot se bo treba odpraviti, ko bodo roke brez dela in čeljusti sklenjene. Ko smo smokali zadnje zalogaje in mastne dlani nastavljali na beton, da bi opravili gepardov skok, je med izstopanjem iz prikolice na stopnički obstal stari Kraner, Ivčev foter, in začel klicati mamico. Vedeli smo, da tako pravi svoji ženi, zato ni bilo nobenega razloga za krohot in nuje po rešilcu. Z nogo je trdo zaloputnil vratca za svojim hrbtom, naše pozornosti vredna pa je bila le prazna past za miši v njegovi levi roki in razcefrane zavese s prikoličnega okna v desnici. Oboje je tiščal visoko nad glavo in med hojo pod njihovo okno v prvem nadstropju vpil kot jesihar.

»Mamica! Ma – ma – mi – ca! Mamica, poglej! Požrle so vabo in zavese. Miši pa nikjer. Saj ni mogoče.«

Okroglo mrežnato past s tulčastim vhodom z vrha in praznjenjem ulova s strani je še enkrat podržal pred očmi in natančno pregledal, če se miš morda le ne skriva za katero izmed drobnih žičk.

»Pozabil si zapreti vratca. Česar se ne lotim sama, je stran vrženo,« se je med odpiranjem in zapiranjem okna oglašala Kranerjeva žena. Morala je biti grozno huda, saj smo jo razločno slišali še takrat, ko je bil okenski okvir spet v običajnem položaju.

Prepričan, da je ujma mimo, se je namenil nazaj k nam, pa se je zamolklo, vendar razločno zaslišalo, ko je zaključevala.

»V fabriki so spet žlampali. Zdaj pa nori.«

Potem je okno še enkrat zarežalo: »Vse bi vas bilo treba dati dol. Takoj pridi gor.«

»Hudič!«

»Anzej, kaj si rekel!« se je spet odprlo okno.

»Hudič, v prikolici mora biti.«

To je bil spet Ivčev foter in tako je mami povedal, da je prej mislil na miš.

Ginterjevci so pričeli s ponavljanjem že kdo ve kolikokrat odigrane igre. Tisti, ki so imeli okna odprta in so vse slišali, so jih začeli glasno zapirati ter s tem dali Ivčevima starima vedeti, da ju imajo poln kufer, oni drugi so jih šele odpirali, da bi ja slišali, kaj spet imata. Nam, ki še nismo verjeli, da bomo prekmalu v podobnih kregih, pa je bil vsak prepir dobrodošel – vedeli smo sicer, da bo pri prepircih sicer hudič, toda pri vseh drugih spokojen mir. Še dolgo v noč bosta stara dva ugotav-

ljala, kako se Kranerja dajeta in se molče naslajala nad tem, kako je pa pri njiu doma vse drugače. No, do takrat, ko se bodo ginterska okenska krila začela odpirati zaradi njiu. A račun se izide! Vredno je en glasen večer darovati za štiri tihe.

»Hudič! Najraje bi živega požrl.«

Stari Kraner je pogledal v past in nato v kuhinjsko okno, da nihče ni vedel, koga je mislil.

»Če bi ga dobil.«

S hrbtom se je oprl v ozka vratca, kot da bi bil na notranji strani John Weismüller, nato pa začasno oddal razcefranino v varstvo med zobe in z desnico dvakrat obrnil ključ.

Vseh pet nas je z očmi še enkrat preverilo, če so vratca pasti res trdno zaprta, in ko smo se prepričali, da je zamrežena notranjost v skladu z ugotovitvijo Ivčevega očeta, ostanek zavese od ust do prsi pa podoben gusarski zastavi po hudem boju in porazu, smo končali svoj prejšnji zastavljeni gepardov skok in se brez besed sporazumeli, da gremo po malici najprej eno prižgat.

Stopili smo mimo strojne lope in Rusa poslali iskat tobak v medenkino duplo. Ravno ko smo bili v zraku nad Homšnico, nas je presenetil v njem spočeti medmet presenečenja. V resnici je bilo to grdo ime za kraj človekovega rojstva, zdaj pa je seveda rabilo drugim namenom. Z nasprotnega brega potoka smo ga opazovali, ko je nekaj bezal iz tobačne škatle in jo med zaletom še vedno držal v roki. Naredil je grozno napako. Ravno smo ga hoteli še enkrat podučiti, da sodijo cigarete za gate ali izjemoma v hlačni žep, če jih seveda ne nosiš za očeta, ko je že sam začel razlagati, da so se filterc lotile mravlje in da jedric že ne bo dajal v žep.

Škatlo je prevzel Frenk. Strokovnjaško jo je potresel, toda ko iz nje ni padlo ničesar, razen nekaj tobačnih drobtin, je hotel ta malemu s člankom sredinca, štrlečega iz pesti, pritisniti na teme hruško, kot smo temu rekli, a se mu je umaknil za Joca.

»Videl sem jih. Sam sem jih tresel iz škatle.«

»Saj mravlje ne žrejo tobaka,« se je začel pripravljati za nadaljevanje poti Frenk.

»Kako pa ti to veš?« se je iz varne razdalje oglašal Rus.

»Nihče jih še ni videl, da bi to počele, pa spravljamo tobak v luknjo že lep čas. Ivč, si ti že videl mravlje žreti tobak?« je začel Frenk iskati zaveznike.

»Jaz sem jih videl,« je vztrajal ta mali in dobro je kazalo, da bo vendarle šlo zares.

»Najbrž si imel privide. In kdor ima privide, ni zdrav. Kratkotomalo nor je,« je končal razpravo Frenk in se namenil proti našemu zavetišču.

»Torej je imel privide tudi Ivčev foter?«

Stop. Presenečenje. Poglej si ga, no. To je bil jasen dokaz, da ta mali že tudi razmišlja.

»In po tvoje je nor tudi Kraner,« je zaključil Rus.

Ni kaj. Brillantno izpeljana obramba in prenos spopada na tuje ozemlje.

»Tega nisem rekel. Sploh nisem mislil na past.«

Frenk je natančno vedel, da je Ivč med nami najstarejši. Predvsem pa najmočnejši. Zameriti se mu ni bilo dobro.

Najbrž ga je Rusova bravura prisilila, da se je odpovedal pravici močnejšega.

»Dokazal bom, da je bila v pasti miš. Sploh pa bom dokazal, da foter ni nor,« se je postavil v bran plemena.

»Le kako? Tega ni mogoče dokazati!«

Ostrmeli smo, ampak Frenk je hitro dodal: »Ne mislim za tvojega starega. Za tisto s pastjo in mišjo gre.«

Posedli smo na stara mesta. Rus je delil petinšestdeset, Joc je prižigal. Slabo se je vlekle. Kot da bi bile cigarete res preluknjane in bi tesnjenje popustilo. No, za zbranost in ostrejši razmislek je bilo nikotina ravno dovolj.

Ivču se je zasolzilo oko.

»Hudič, ravno v oči mi nese dim.«

Ko se je namežikal z večo in tako zmil pekočo bolečino, je bolj sam zase zavzdihnil: »Rabil bi vas pri tistem s pastjo.« Hoteli smo biti prizanesljivi z njim, zato smo se delali, kot da nismo opazili onega z dimom, sploh pa ne slišali povabila. Molče smo vlekli ter miže gledali v močvirje pod nami. Sploh mu nismo zavidali položaja, v katerem se je znašel. Prepričani smo bili, da je zalogaj preobilen tudi zanj. Namreč vse tisto s pastjo, z mišjo, ki je in je ni, očetom in norostjo. Konec koncev smo bili prijatelji in treba mu je bilo pomagati. To se najlažje stori z razgovorom o čem tretjem.

»Je žoga v uti?« je vprašal Joc.

»Vročina je mimo. Lahko bi malo brcali,« sem bil za to.

»Midva z Ivčem proti Drejcu in Frenku, Joc pa v gol,« je Rus strokovnjaško razdelil vedno enako razdeljeni moštvi, da smo sploh lahko vzdrževali razmerje moči in naredili boj enakovrednejši.

»Pa ja. Cigarete pa daj meni, da jih ne bodo požrle mravlje,« je zbodel Frenk. Stali smo, le Ivč je še sedel.

»Ti ne greš z nami?«

»Potrebujem vas pri tistem s pastjo.«

»Daj, nehaj no. Zajebal si se.«

»Nima smisla, da trmariš,« je stopil h kujavcu Rus.

Posedli smo nazaj k njemu. Nikomur se ni kadilo.

»V prikolici je bila. In lakota jo je zvalila v past,« je razlagal.

»Nehaj, no! Potem bi še vedno bila v njej,« se je dvignil v svojo obrambo Frenk.

»In lakota jo je pregnala iz pasti,« je še kar razpredal Ivč.

»Prav zaradi lakote je sploh šele lahko ušla. Ujeta in osvobojena iz istega razloga.«

»Kako? Vratca so bila zaprta, nazaj skozi vhod pa tudi ni mogla. Saj to sam veš.«

Vedno bolj smo verjeli, da je Ivča izdala sinovska ljubezen.

»Tako je bila zlakana, da se je lahko zvelkla med žičkama,« nas je osupnil Ivč.

»Ne verjamem. Ne nori!« je bil Frenk osupel.

Vseh neumnosti pa v življenju vendarle ne moreš požreti. Tudi če jih ponudi prijatelj.

Ivč je stegnil kazalec in sredinec proti njemu. Ne, ni hotel prositi za besedo, le nikotinska koncentracija mu je padla. Ko je med prsti stiskal novo filterco, se mu dim ni več zviljal v oko. Kar med govorjenjem ga je spuščal iz ust.

»Ujela se je in požrla vabo. Potem je toliko shirala, da je mogla iz mišnice in se je lotila zaves,« je dodal.

»In preživela kot sviloprejkica,« se je zarežal Frenk.

»Ko boš v sedmem, ti bodo v šoli povedali, da so nekateri med vojno jedli travo in žvečili usnjene podplate. In preživeli.«

»Ti trdiš, da je miš prezimila tako, da je malicala zaveso?« je zdaj že tudi z izbuljenimi očmi spraševala naša stran.

»Prav to bom dokazal. Zato vas potrebujem pri tistem s pastjo.« se je zleknil na hrbet Kranerček in popihal v nebo. Nebo pa nič.

Bili smo blizu vrelišča, zato smo tudi sami pomolili prste proti potujoči trafiki in ko je Joc razdelil že tretji ogenj tisto popoldne, smo se vsi prevalili proti Frenku.

»To bo zelo težko.«

Trcnil je cigareto, da je ogorek ocedil pepela, potem pa izvedensko zaključil: »Ah, nemogoče je!«

Kaj smo hoteli. V tem primeru je bil pač pametnejši Frenk. Ivč je postal žrtev družinskih razmer. Je že imela Kranerca prav. Tisto o svojem možu, fabriki in pijači. Se mu je pač zalomilo. Čemu bi se moral osramotiti še sin. Pa je trmaril naprej kot stari.

»Nastavljal ji bom vabo v past. Da se bo zredila in ne bo več mogla med žičkami na svobodo. Potem moj foter ne bo več nor.« je do konca glasno izpeljal svoj načrt.

Preimeniten izziv je bil in radovednost velika pa obilo dela se je obetalo, da ne bi hoteli biti zraven. Vsi.

Šlo je za miš, za Kranerja, za Ivčevo pamet, za nas, menda kar za Ginterjev okoliš.

Prikolica je bila za štirinajst dni naša. Toliko časa si je za uresničitev svojega projekta izbral Ivč, toda šele takrat, ko je Kranerju povedal, da sta tisto, kar mu je med zapiranjem in odpiranjem okna rekla mamica, slišala tudi moj oče in Frenkova matka, Joc pa tako vedno vse pove doma in tudi v šoli. Tisti četrtek popoldne bo ostal zapisan tudi v našo slino, saj je pri Kranerjevih večerjo pripravljala ta stari. Po timijanu in zlatorumeni zapečeni slanini na robovih karejev je dišalo. Najprej smo mislili, da sta edini razlog omamnemu vonju popoldanska prepirača, ki tako zakopavata bojno sekiro, a še pred mrakom se nam je v ustih obilno cedilo, ko smo družno spremljali mišnico na poti v prikolico. Na varnem sredi žičnate ograje je bil spravljen lep košček pečenke in v dom na kolesih smo past postavili tako, da jo je bilo mogoče nadzorovati ob rahlo zastrti že novi zavesi. Kmalu so bila vrata spet dvakrat zaklenjena. Pred tem smo bili žive priče, da skozi vrata niti ni kaj shiranega ušlo pa tudi nič podobnega vstopilo.

Redkokdaj se nam je zgodilo, da nismo vedeli, kaj početi s časom, takrat pa nam je ostal še dobršen kos večera, preden bodo začeli stari vpiti skozi odprta okna, kot da pasemo na gmajni in smo tako zatopljeni v delo, da ne vidimo, kako se bliža huda ura.

»Iiiiiivoooo! Ivoooooo!«

To je bil Kranerčin alt. Potem se z njim preplete sopran moje mame. Ker moje ime rabi enozložno, si med klicanjem pomaga z lovljenjem sape: »Dreeee – eeeje! Dreeee – eeeje!«

Kmalu se jim družno utrga pri Harfu in sosedu. Dovolj glasno je treba pokazati, kako skrbne matere so in kakšen red imajo pa kako vzorne družine smo.

»Slaaaafkoooo! Iiiiiivoooo! Fraaaaanciiii! Dreeee – eeeje! Franci! Jooooože-eeek!«

Lasje nam gredo pokonci. Še posebej mišelovcu, ko se iz ozadja pridruži nekontroliran Kranerjev bariton, ki se s skrbnostjo še vedno prikupuje ženi:

»Ivek, jebenti boga!«

Ko odhajamo, pridvigujemo v zrak štiri prste, potem pa jih stisnemo v pest in

štrlimo v nebo samo s palcem, ki ga simbolično s kazalcem desnice režemo na pol. Potem s kazalcem še popikamo proti zemlji.

Skrivnostni znaki pomenijo, da se dobimo zjutraj ob pol petih na istem mestu. Med hojo v najbolj dolgočasen prostor na tem svetu nas spremlja vedno bolj srdito oblikovan solfeggio.

»Fraaaa – žeeek – Slaaaa – liiii – eeeec.«

Mama je bila naslednje jutro grozno huda. Oblečena je stala ob kavču, kjer sem spal, in mi kazala uro ter dopovedovala, da sem lahko samo jaz tisti, ki jo je hotel poslati v službo ob pol petih. Vrglo me je na noge. Preslišal sem budilko, zunaj pa je bil že skoraj pravi dan.

»Ni dovolj, da se čez dan skoraj raztrgam, zdaj bom zaradi tebe vstajala sredi noči.«

Hotel sem ji reči, da bom bujenje nastavljal ob pol šestih, pa se je iz spalnice oglasil ata.

»Pridi, za pol ure se še vendar splača na toplo!«

V spalni srajci do sredine meč, z budilko v roki in bosa je ubogljivo izginila iz otroško-dnevne sobe. Iz za spalničnih vrat se je potem le še slišalo vprašanje zame.

»Kam greš?«

»Gledat miš.«

Slišal sem posteljo, ko je mama lezla nazaj spat. Ampak nekako drugače je bilo slišati škripanje stranic kot drugokrat.

»Si naravnal uro?« je med hihitanjem spraševala očeta.

»Včasih se kar prileže, če morajo otroci zgodaj vstati,« se je od daleč oglašal ata. Mislim, da se je z odejo pokrtil čez glavo. V resnici pa najbrž ne, saj je bil vendarle že foter in zato nič več otročji.

»Zakleni, ko greš!« sem ga slišal še vedno od tam kot prej.

»Saj pridem kmalu nazaj.«

»Rad bi te slišal, ko prideš,« je bil razgovor končan.

Seveda sem k prikolicci priteknel zadnji. Rusa ne štejem, pa saj tudi ni obljubil, da pride. Že z obrazov sem razbral, kakšen je rezultat. Joc je zaspano bolščal nekam v prazno, Frenk se je privoščljivo nasmihal, Ivč je razočarano pogledoval skozi okno, toda z očmi vabe ni mogel požreti. Miši seveda ni bilo od nikoder.

»Škoda časa. Če stari ne bi vedel, za kaj gre, bi me zjutraj razbil, ko je zvonilo,« je momljal Frenk. »Šele ko ga je mama poklicala nazaj v posteljo, se je spravil k sebi.«

»Moja dva tudi. Nekaj šepetata v postelji in se začuda nista jezila,« je dodajal Ivč.

»Najbrž delajo tisto,« je bil neposreden Joc. »Pri meni že.

Se tako sliši.«

»Še enkrat bomo vstali navsezgodaj,« nam je življenje naslednjega jutra splaniral Ivč.

»Če bi bila v bajti in prav zlakana, bi že davno požrla,« sem bil vedno bolj proti.

»Jutri ne vstanem več tako zgodaj,« je zasedljal Joc in hotel domov.

»Gremo igrat pink – ponk. V parih.«

»Si nor. Zdaj, ob petih zjutraj?« sem se začudil.

»Naj se ta stari v miru...«

Ivč je o tistem vedel največ, pa tudi nam je bilo jasno, kaj je hotel reči. Zato je z drugo sapo brez zveze dodal: »Sem mislil... spravimo v službo.«

Nam je bilo seveda že doma vse jasno, samo starši so bili prepričani, da o tistem ne vemo nič.

Ni kaj lepšega kot imeti počitnice, kugla na nebu gori, mi pa skriti pred njo pod gostim hrastovim vejevjem vrtinčimo dim proti brezmejnemu modremu poligonu. Nemarno zvaljeni na hrbte ali slone na komolcih klepetamo o Anici in Lojzki pa Meti ter se delamo stare mačke, v resnici pa še niti eden med nami ni upal kupiti dveh vstopnic za katero izmed nedeljskih matinej, ko Murko v svoji kabini več časa lepi kot vrtil film. Za dotikanje z dekleti izrabljamo drugačne priložnosti... potem pa o tem sanjarimo v klapi na glas, ponoči pa se nam nasanja, o čemer hrepenimo budni.

»Piše, da imajo najraje, če se jim dotakneš prsi. Samo ne smeš biti grob. In na samem. Ne pred drugimi,« miže iz spomina bere Frenk.

»Zakaj vedno samo govoriš? Enkrat prinesi knjigo,« terja Rus.

»Ja, da me stari ubije, če opazi.«

»Kaj bo vedel, če je v službi! Meni se zdi, da sploh nimaš kaj takšnega doma.«

»Če bi imel, bi gotovo...« mu pomaga Joc, pa ne do konca, kajti le nekaj korakov od nas je priletelo kot iz loka.

»Ivek! Iiiiiveek! Iiiiiiiiveeeeeek!«

»Jebenti, kako le ve, kje smo?« se je zdrznil Ivč in z glavo segel nad podrastje.

»Ivek! Požrla je! Ivek!« se je drl Kraner od strojne lope sem.

Kar pridvignilo nas je. Šele strah pred kaznijo nas je zvil v križu, da smo potisnili nepokajene cigarete v zemljo in skozi podrast zdrseli proti vodi. Nabirali smo hitrost in pristali na drugi strani Homšnice, tako da nepoučeni sploh ne bi verjel, da je bil na poti do Kranerja pod nami tudi dvometrski pas potoka.

»Pridi pogledat! Prazna je.«

Obnašal se je, kot da bi bil že od nekdaj član naše klape in nas mora o vsem obveščati. Konec koncev mu tudi ni bilo jasno, kdo je koga vzel v ekipo in kako daleč v naš svet se sme.

»To še ni dokaz,« je mlel Frenk, »biti mora nekajkrat izpraznjena.«

»Na koncu pa polna,« sem dodal sam, saj do tedaj še nisem rekel nič pametnega, pa me je sosed tako grdo pogledal, da si nisem upal glasno dodati tisto o miši.

Kljub vsiljivcu smo bili utečen team. Ko je Ivč hitro odprl in spet zadrlesknil prikolična vrata, sva z Rusom pazila, da ne bi kaj ušlo iz Kranerjeve premikajoče se hiše ali prišlo vanjo. Oboje je bilo seveda enako pomembno.

Frenk in Joc sta stoje na prstih preverjala, če je Ivč skozi vrhno odprtino pasti spustil res samo vabo in ničesar drugega. Recimo kaj živega. Ko so bila vrata zopet zaklenjena, je Frenk nedolžno dodal: »Upajmo, da je ključ samo eden in v tvojem žepu.«

»Hočeš reči, da bi atek...« je bil ogorčen.

»Oh, zdaj gre za vse kaj drugega. Tvoj foter je že dolgo v drugem planu.«

Pomolčal je, potem pa dodal: »Si že slišal, da bi kdo spital miš? Z namenom, da jo ujame? Zdaj tudi mi, klapa, hočemo, da to storimo. Prvi. Edini doslej. Nas pet.«

Tako se je zagnal v besede, da nas je najprej zaskrbelo zanj, potem pa smo se samozadovoljno zasmejali ter se vrnili opraviti še enkrat tisto, pri čemer nas je prej zmotil Ivčev foter, ki je zdaj stal pod kuhinjskim oknom ter vpil, da so ga ja slišali sosedge.

»Mamica! Mamica! Ma – mi – ca! Požrla je! Požrla je, mamica!« Še sreča, da je med besedami lovil sapo, sicer bi tisto zadnje bilo mogoče razumeti tudi drugače.

»Kaj se le dere, saj ve, da je mama morala ostati v službi do šestih?« se je jezil sin.

»Oh, razumeti moraš tudi njega. Tudi njemu ni bilo lahko.

Sosedom hoče nekaj dopovedati. Že ve, zakaj,« je umoval Frenk. Skoraj smo že pokadili do konca, ko se je šele prepričal stari Kraner, da so ga slišali vsi Ginterjevi stanovalci, in je nehal vpiti.

»Hvala bogu, da je mamica v službi. Spet bi se zravsala, tako se dere.«

Začeli so se dnevi ministrantske zbranosti. Čim tišje odpiranje vrat, da se živalca ne bi vznemirila in v obupu stiščala in zvlekla telesce skozi mrežnat okvirček. Miš to zmore – tiščati samo sebe. Bil je to čas serviranja izbrane hrane, pa čeprav vedno le na tla okrogle mišje sobe. Za nami je bil krst, saj živalca ni bila več naš le naključni sopotnik, ampak je postala osrednje bitje počitniškega vročega poletja. Ivčeva mamica je namreč v obdobjih prijaznih ali zaigranih sreč najprej z očmi potem pa tudi zares klicala Kranerja ljubkovalno Anzej, ker pa je ujetnica prav staremu naredila toliko sivih las, smo na glavo prekucnili njegovo ime in ga poklonili njej. Očitno je tudi za Ivča prihajal čas zaresnega spopada sinov z očeti, zato je ob predlogu molčal, kar je pomenilo, da je za. Odslej je bila za klapo v pasti Jezna. Ime je bilo dovolj prikrito, da smo ga lahko svobodno izgovarjali. Atek Kraner je sicer bil partizan in zategadelj dovolj zvit, da je preživel, saj so nas v šoli učili, da jih je toooliko padlo, pa vendar ne dovolj, da bi se mu pobilsknilo – svoje ime izgovoriti od zadaj.

V osmih dneh se je živalca toliko okrepila, da ni več mogla iz pasti. Še dva dni smo jo krmili, da so bile špranje zagotovo preozke za pobeg, potem pa jo obredno nosili po Ginterjevem in Harpfovem dvorišču ter ulov razkazovali sosesčini. Obnašali smo se kot brazilski nogometaši na slikah v Večeru, ko so postali svetovni prvaki. Mišnico z Jezno smo si podajali iz rok v roke, ju pridvigovali nad glavo, obredno poplesavali, drobno smo cepetali v zanosu. Joc je celo razmišljal, da bi stopil po fotrove rokavice, s katerimi je sicer branil, pa ga je odvrnil sram, da bi kdo pomislil, kako se boji Jezninih zob. No, v resnici to tudi ni bila več navadna miš.

»Od hudiča ste.«

»Nikoli si ne bi mislil.«

»Ampak drugi vam ne bodo verjeli.«

»Bolj zadržti ste kot vaši ta stari.«

»To bi moral kdo napisati v Večer. In slikati vas. Lovci na miši.«

»Kaj boste z njo?«

»Rešili ste Kranerjevo čast!«

»Se mu že od nekdaj vse obrnjeno na glavo zvali nazaj na noge.«

»Hvala bogu, bo vsaj nehal vpiti in klicati mamico.«

»Miš mu je rešila čast.«

»Zdaj nihče ne bo imel srca, da bi jo ubil.«

Jezna je postala naša julijska služba. Natrgati regrat za zajce je bila grozna nadloga, stopiti pogledat, kako je z mišjo, pa samo po sebi umevno. Nosili smo ji izbrano hrano, po trpotčevih upognjenih listih spuščali v njen dom vodne kaplje, da ne bi, revica, trpela žeje, sanjali o tem, da bi jo bilo mogoče udomačiti, zdresirati ter z njo zaslužiti. In tako od jutra do večera.

»Je Jezna sita?«

»Za čez noč naj ji po žlebičku zdrsné še kakšna kaplja.«

»Sploh ne bi bilo slabo, če bi ji priskrbeli mišjaka.«

»Kakšne so šele skotene miši?«

»Ne norite. Prišel je njen čas.«

To je bil Ivč. Vseh pet parov oči se je zastrmelo v ječo in jetnico. Mežikali smo in skušali z vekami obrisati žalost, ki se nam je potegnila čez zenice.

Svetlosiv kožušček pa se je stiskal k tankim žičkam, čeprav to ni bilo nikakršno zavetje. Začuda je bila jutranja vaba še vedno nedotaknjena. Živalca je trepetala – pa je skoraj ni moglo čakati še kaj hujšega, kot je bila minula dolga pomladanska lakota. Menda živali res čutijo, kdaj pride tisti čas. »Kako boš to storil? Ne moreš je držati v roki!« je ugotavljal Joc.

»V gornjo luknjo bom zagozdil kol, nato pa Jezno s pestjo vred potopil.«

Ivo je najbrž vse domislil že prejšnji torek. Ali pa v sredo, ko je bil prepričan, da bo lov uspel. Morda celo tisti prvi dan, ko je bil stari čisto na psu.

Jezna nas je poslušala in drgetala, ko je lastnik pasti in miši potisnil skozi vstopno odprtino debelejšo palico tesno do lesenega dna.

»Pustimo jo! Saj vemo, da bo imela odprte oči.«

Drobiž se mi je smilil. Kožušček pa je začel bežati po mišnici, kot da lovi samega sebe, tiščal smrček skozi reže med žičkami, praskal z drobnimi nožicami po lesu in se hotel prikraspati na svobodo. Še drobneje je zadrgetala, ko je pod sabo začutila ali pa tudi že videla vodo.

»Ne pregloboko, da bomo lahko gledali, kako se bo utapljala,« je zahteval Rus.

»Joc, šteje do trideset! Bomo videli, koliko zdrži,« je naročil Ivč in potisnil palico s pastjo v vodo.

Ko se je gladina umirila, smo zagledali tri, štiri drobne mehurčke, ki so priplavali na vrh, Jezna pa se je zaganjala v mrežo, silila navzdol, pa spet navzgor, se obračala in na hrbtu lebde gledala izpod gladine v nebo. Ali je videla tudi oblake?

»Trideset. Ven!« je zavpil Joc.

Ivč nam je pridvignil drobno, mokro, grdo živalco pred oči. Jezni se je dlaka zoprno lepila ob zdaj še neznatnejše telesce, ki se je v drgetu postavljalo na tace. Rep se je ostudno vlekel za njo, ko je začela kolovratiti z ene na drugo stran mišnice. Hotel sem še enkrat nekaj reči v njeno obrambo, pa sem se ustrašil mehkode v sebi.

Žival ima res vedno odprte oči – ko živi, ko trpi, tudi ko umira in umre. Žival se med trpljenjem ne zna skriti kot človek. Za zaprte veke. Moja babica je imela prav. Spokojno lahko zapro oči v smrt redki. Sila redki.

Frenk je zbral slino in jo v okroglem pljuncu poslal proti sredini ribnika. Enako sem storil sam, le da skozi razmaknjena gornja sekalca in slina je bila kot oblak.

Ubij jo. Saj se mi gabi.«

»Šteje do trideset!«

To je bil spet Ivč.

Joc se je zagnal v glavne števnike.

»Stoj! Ponovi! Počakaj, da bo pod vodo!« je bil utapljalec neizprosén.

Mokra kosmata kepica mesa se je ravno trdno postavila na tace, ko je morala spet nazaj v skoraj breztežje. In še enkrat vse od začetka, le da zdaj enkrat dalje – mreža, dno, proti vrhu, nazaj, hrbtno, mehurčki, dno, gor, dol, gor... Oči v nebo.

Menda tudi v nas.

»Devetindvajset, trideset, enaintrideset...«

»Ne hiti! Še gleda.«

Ivč je imel vedno bolj priprte oči.

Obračali smo glave v hrastovje, pa nazaj v mišje oči, spet k Homšnici in proti strojni lopi, v motno ribnikovo vodo, ki je ni moglo skaliti drobno Jeznino telo.

»Dvainpetdeset, triinpetdeset... Saj ne miga več.«

To je bil Joc.

»Štej! Tudi prej ni.«

To je bil Ivč.

Rus je sedel v travo. Ne more več sodelovati stoje.

»Še gleda?« sprašuje v nebo.

»Še. Najbrž še tudi živi,« odgovarja glava nad gladino.

»Devetinpetdeset, šestdeset, dovolj!«

»Stoj! Ven!« To je bil Frenk.

»A si ti mogoče gluha?« se jezim tudi sam na ubijalca.

Ivo zvelče tovor izpod gladine. Gnusoba nepremično leži na lesenem dnu.

»Moram reči, da tudi po minuti nima zaprtih oči. Živi pa ne več,« nas seznanja s stanjem v mišnici.

Končano je. Hvala bogu.

Na palico natakajeno past z nepremično gnusobo ob žičnati steni je odložil na stezo. Stopali smo okoli nje in pogledovali v drobni izbuljeni nepokriti zrnici. Vedno manj smo videli moker ogaben kožuh in vedno bolj njene oči. Hudič, zasmilila se nam je.

»Jezna! Jezna!«

Sploh ne vem, kako bi bilo mogoče poklicati miš. Morda tèt, tèt, tèt, tèt...

Ker je tako hitra.

Ko potuhnjeno prebliskujemo drug drugega, stresamo z glavami, da bi pregnali senco z naših oči. Kot bi se nam potegnil bel koprenast oblak čez prejasno modrino.

»Lahko bi opravili hitreje.« Začuda se je prvi oglasil Frenk.

»Tisto z mojo babico je bilo tudi drugače mišljeno,« sem začel braniti njo in sebe.

»Domov grem!« To je bil Rus.

»Kdo preskoči prvi?« se je dvignil na noge Joc, pa ju je Ivo pribil k zemlji.

»A moj foter se vam pa ni smilil? On bi lahko bil zaradi tega hudiča kar nor.«

Pogledali smo v past in... Jezna je stala na vseh štirih. Postalo nam je tesno.

Gnil kožuh. Skoraj k tlom prilepljeno razpotegnjeno telo. Od groze znorele oči. Ampak živa. Nič več Jezna. Blazna.

»Odpri ji vratca, da zbeži!« je zasitnaril Frenk.

»Da me okolje. Le poglej jo dobro! Ti odpri!« je bolj predlagal kot ukazoval lastnik mišolovke.

Joc in Rus sta zavpila svoj adijo v zraku nad Homšnico, s Frenkom sva tudi imela vsega dovolj in sva se odpravila naokrog čez most.

»Reve! Za mojega fotra vas ni niti približno tako skrbelo. Ampak povem vam pa tudi ne, kako bo,« se je pridušal Ivč. Ko sva se vračala ob nasprotnem bregu in bila nekako vštric z ribnikom, sva videla Ivča v hrbet. Iz položaja rok sva sklepala, da tišči past na palici v vodo, glavo pa je imel obrnjeno navzgor in vpil je v nebo.

»Dvainsedemdeset, triinsedemdeset, štiriinsedemdeset...«

Stopila sva mimo lope in na dvorišče, v mislih pa še štela z eksekutorjem. Bilo

je že stodvajset, ko sva se obrnila, Ivo pa je bil še vedno enako zvit malo nad vodo in malo v nebo.

V soboto zjutraj oblaki niso več mogli zadrževati vode. Sloneli smo pod napuščem in se motili s štetjem kapelj, ki so zadele carjevičev list. Čakali smo Ivča. Debelo uro je že zamujal. Nalašč. Saj ne, da bi se bili dogovorili, toda priti pred Ginterjevo po osmi uri je bil začetek vstran metanja dneva. Konec koncev – kaj pa nas je še brigala miš? Pravzaprav ravno toliko, da nismo mogli po drugih opravkih in smo minute kar tako scejali v deževne luže.

Nič nismo vprašali, ko je prišel. Tudi on je molčal. Delali smo se brezbrizne, toda dobro smo vedeli, da bo prvi spregovoril tisti, ki ga je Jezna bolj bolela.

»Do dvesto sem štel. Potem sem jo pustil pod hrastom.«

Malomarno je s pljuncem še bolj razmočil cesto.

»Toliko časa lahko preživi pod vodo samo potapljač. Gremo jo pogledat!«

Pustili smo ga naprej. On je edini zagotovo vedel, kje je odložil palico s pastjo in mišjo v njej. V resnici pa tudi mi, kajti jasno je bilo, kje je to pod hrastom. Tako se nam je mudilo, da je Rus pri lopi pozabil vzeti tobak. Po vseh štirih smo grabili v hrib. Ivč je seveda imel pravico biti prvi. Ko se je vzravnal, je zamrmral: »Saj ni mogoče!«

Spet je počepnil, da je še enkrat pogledal. Potem je s svojimi telesi enako storila nas četverica, le da smo molčali. Pod hrasti je bila še vedno v gornji vhod v past med žice zagozdena palica.

»Ti si to storil!«

»Ne nori!«

»Ne more biti drugače.«

»Se je že moralo tako zgoditi.«

Spet smo se vzravnali.

»Hudič, kakšen zoprni dež.«

»Do večera bo scalo.«

»Jaz ne bom več tu.«

»Gremo pod streho!«

Na skrivaj smo vsak zase še enkrat pogledali mišnico.

Vrataca so bila odprta. Jezne pa nikjer. Samo od znotraj si je lahko odprla. Bog ve, če ni imela v prikolicah mladih. Morala jih je nahraniti, da ne bodo lačni kot ona takrat. In za lakoto strašno kaznovani.

Selovec, december 93